

ruje ve většině škol (95 % ZŠ, 78 % SŠ). Ve čtvrtině ZŠ a ve více než dvou pětinach SŠ však nemají koordinátoři pro svoji práci zajištěny žádné speciální podmínky. S tím souvisí i skutečnost, že **ve velkém počtu škol nebyli žáci seznámeni s potřebnými informacemi týkajícími se příslušných voleb**. S jejich principy byli seznámeni ani ne v polovině základních a jen ve třetině středních škol. Česká školní inspekce to považuje zvláště u SŠ za výrazně negativní zjištění, které opět ukazuje na pravděpodobně vysokou míru formálnosti.

Na klima parlamenty vliv nemají

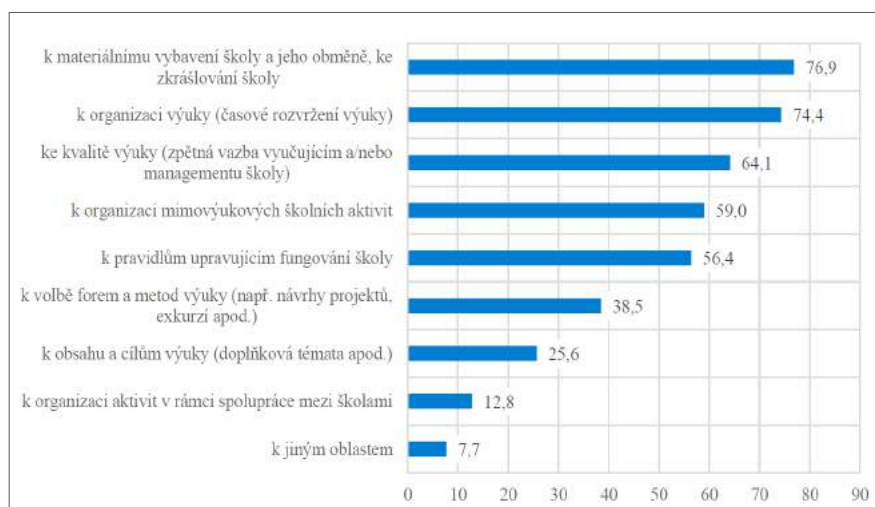
Přestože přibližně polovina ředitelů nevnímá rozvoj občanských dovedností žáků jako hlavní cíl žákovského parlamentu, zlepšování svých dovedností se věnují jeho členové v 93 % ZŠ a 77 % SŠ. Ti zejména rozvíjejí:

- vrstevnickou spolupráci (78 % ZŠ, 75 % SŠ),
- aktivní naslouchání (66 % ZŠ, 57 % SŠ),
- plánování a rozhodování ve skupině (65 % ZŠ, 57 % SŠ),
- prezentační dovednosti (53 % ZŠ, 49 % SŠ),
- udělování zpětné vazby (51 % ZŠ, 55 % SŠ).

Okolo čtvrtiny ředitelů (23 % ZŠ, 27 % SŠ) chápe parlament spíše jako místo, kde mohou žáci rozhodovat o vybraných záležitostech školy, než jako prostor, kde mají možnost si vyzkoušet, jak funguje demokracie, a osvojit si dovednosti potřebné pro budoucí zapojení do občanského života. A zásadní roli žákovskému parlamentu přisuzují ředitelé pouhých dvou procent škol.

Ve většině z 82 navštívených základních a z 25 středních škol, v nichž se Česká školní inspekce podrobněji zaměřovala na fungování žákovského parlamentu, byl tento parlament aktivní a vedení přihlíželo k jeho pod-

Graf 2 | Oblasti podnětů pro vedení školy – podíl škol (v %)

nětům. Kromě organizace různých aktivit se tak žákům podařilo prosadit i některé konkrétní změny. V ZŠ to bylo např. rozhodování o nákupu školních pomůcek a sportovních potřeb, vliv na tvorbu žákovského kodexu nebo přijetí podnětů ke školnímu stravování. V SŠ šlo např. o zřízení odpočinkových prostor, o změnu vah některých známek nebo o zohlednění požadavků při skladbě zkoušek z profilové části maturitní zkoušky.

Ve školách (275 ZŠ a 115 SOŠ), v nichž byl žákovský parlament ustaven, se žáci do tvorby pravidel školy zapojovali ve významně vyšší míře. Oproti předpokladu však z pohledu žáků **neexistuje žádná významná odlišnost mezi školami, kde žákovský parlament ustaven je, a kde není, a to v oblasti vnitřních vztahů, klimatu školy či vyšší shody mezi učiteli a žáky.** Podle učitelů se však žáci v ZŠ, kde není parlament ustaven, méně zapojují do hodnocení výuky a řešení záležitostí školy. Ze zjištění České školní inspekce zároveň vyplynulo, že existence žákovského parlamentu ani existence samosprávy na úrovni třídy neměly vliv na výsledky inspekčního hodnocení podle modelu tzv. kvalitní školy.

Angažmá studentů VOŠ

V případě 39 samostatných VOŠ **převládají spíše neformální podoby participace studentů na rozhodování o škole.** Samosprávný orgán (např.

studentská rada) existuje ve zhruba dvou pětinach VOŠ. Do něj jsou převážně voleni zástupci všech ročníků (82 % VOŠ). Nejčastěji se tito zástupci scházejí několikrát za semestr (59 %), zpravidla jednou měsíčně. V necelé polovině škol se jednání samosprávného orgánu studentů účastní zástupci vedení VOŠ a ve dvou pětinach zástupci vedení i učitelů.

V žádné škole nenastala situace, že by se jednání žáků neúčastnil žádný z pedagogických pracovníků. Ve více než dvou pětinach VOŠ studenti přinášejí podněty pro vedení školy přibližně jednou za měsíc nebo častěji. Ty se týkají zejména materiálních podmínek a výuky. Až na tři výjimky spatřují všichni ředitelé v participaci přínos pro školu i pro studenty samotné.

Česká školní inspekce doporučuje **podporovat participaci žáků na rozhodování a na fungování školy**, a to zejména u SOŠ, v jejichž nadpoloviční většině nejsou žákovské parlamenty ustaveny. Tato spoluúčast žáků totiž vede nejen k přijímání odpovědnosti, ale má i preventivní dopady na mnoho rizikových jevů, které se ve školách objevují (vandalismus, šikana, generační střety apod.). **Školy by se také měly snažit pojímat žákovský parlament jako vzdělávací aktivitu a jeho cíle zanést do svých školních vzdělávacích programů.** ◀